

The logo for the Swedish Labour Market Board (Arbetsmarknads-ekonomiska rådet) features the lowercase letters 'aer' in a white, bold, sans-serif font on a teal square background.

Arbetsmarknads-
ekonomiska
rådet

Olika vägar till jobb

Seminarium

Arbetsmarknadsekonomiska rådet

22/3-2018

Rådets tidigare rapporter

- *Inför avtalsrörelsen 2016* (december 2015)
- *Dags för större lönespridning?* (februari 2016)
- *Tudelningarna på arbetsmarknaden* (februari 2017)
- *Hur fungerar kollektivavtalen?* (februari 2018)

Olika vägar till jobb

Atypiska sysselsättningsformer

- Hur har de utvecklats?
- Hur fungerar de?

Lågkvalificerades etablering på arbetsmarknaden

- Enkla jobb
- Vuxenutbildning

Program för dagen

09.15-09.25 Lars Calmfors inleder.

09.25-09.55 Per Skedinger, Tuomas Pekkarinen och Simon Ek presenterar rapporten.

09.55-10.25 Rapporten kommenteras av:
Susanne Spector (senioranalytiker Nordea),
Torbjörn Hällö (LO-ekonom),
Anders Forslund (biträdande chef IFAU).

10.25-11.30 Panelsamtal med:
Tobias Baudin (förbundsordförande Kommunal),
Lars Calmfors (ordförande Arbetsmarknadsekonomiska rådet),
Karolina Ekholm (statssekreterare Finansdepartementet),
Peter Jeppsson (vice vd Svenskt Näringsliv),
Mats Persson (ekonomisk-politisk talesperson Liberalerna).

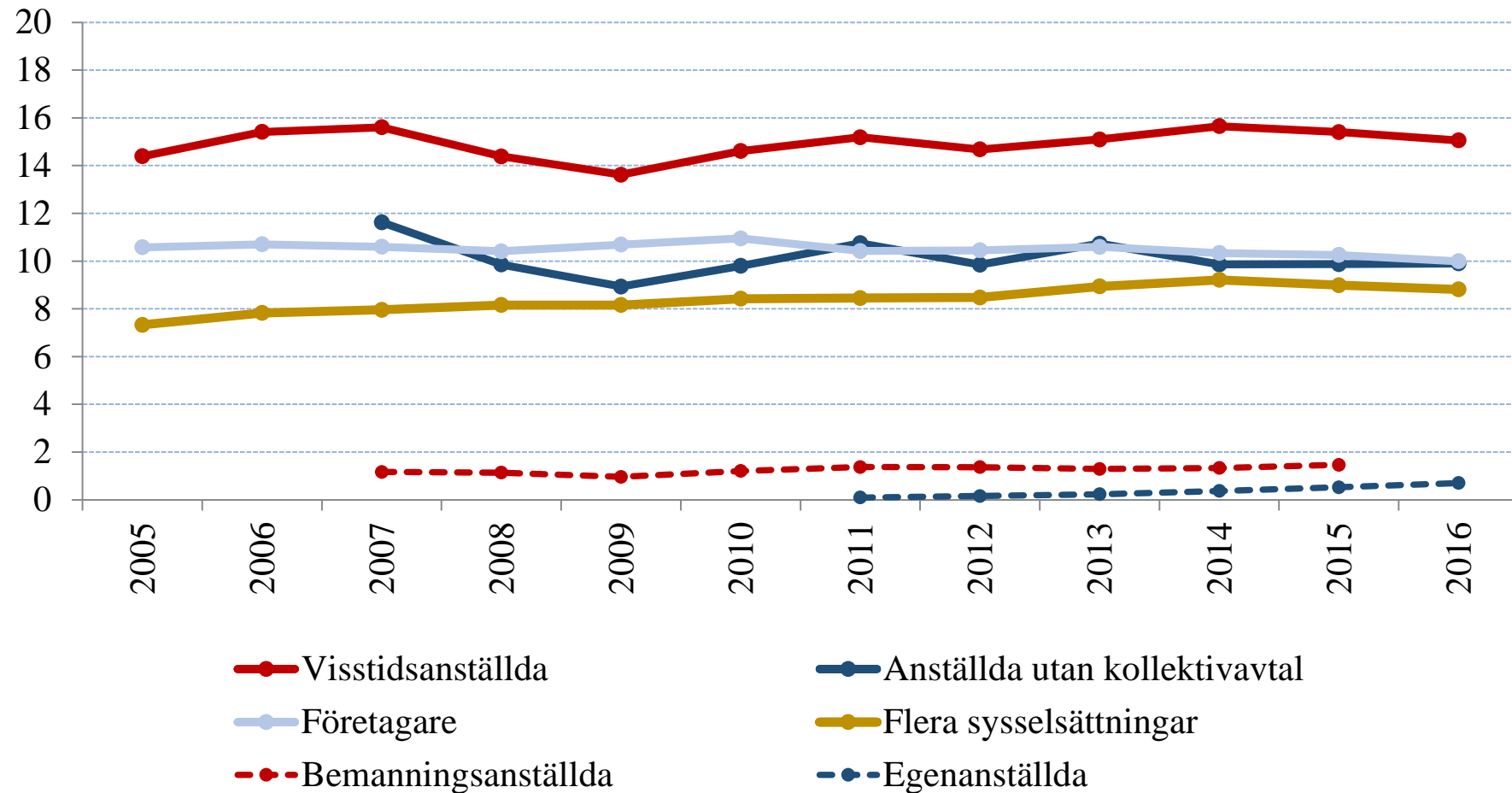
Definition av typisk sysselsättning

- Anställningskontrakt tills vidare
- Täcks av kollektivavtal
- Utför arbete åt och är anställd av en och samma arbetsgivare

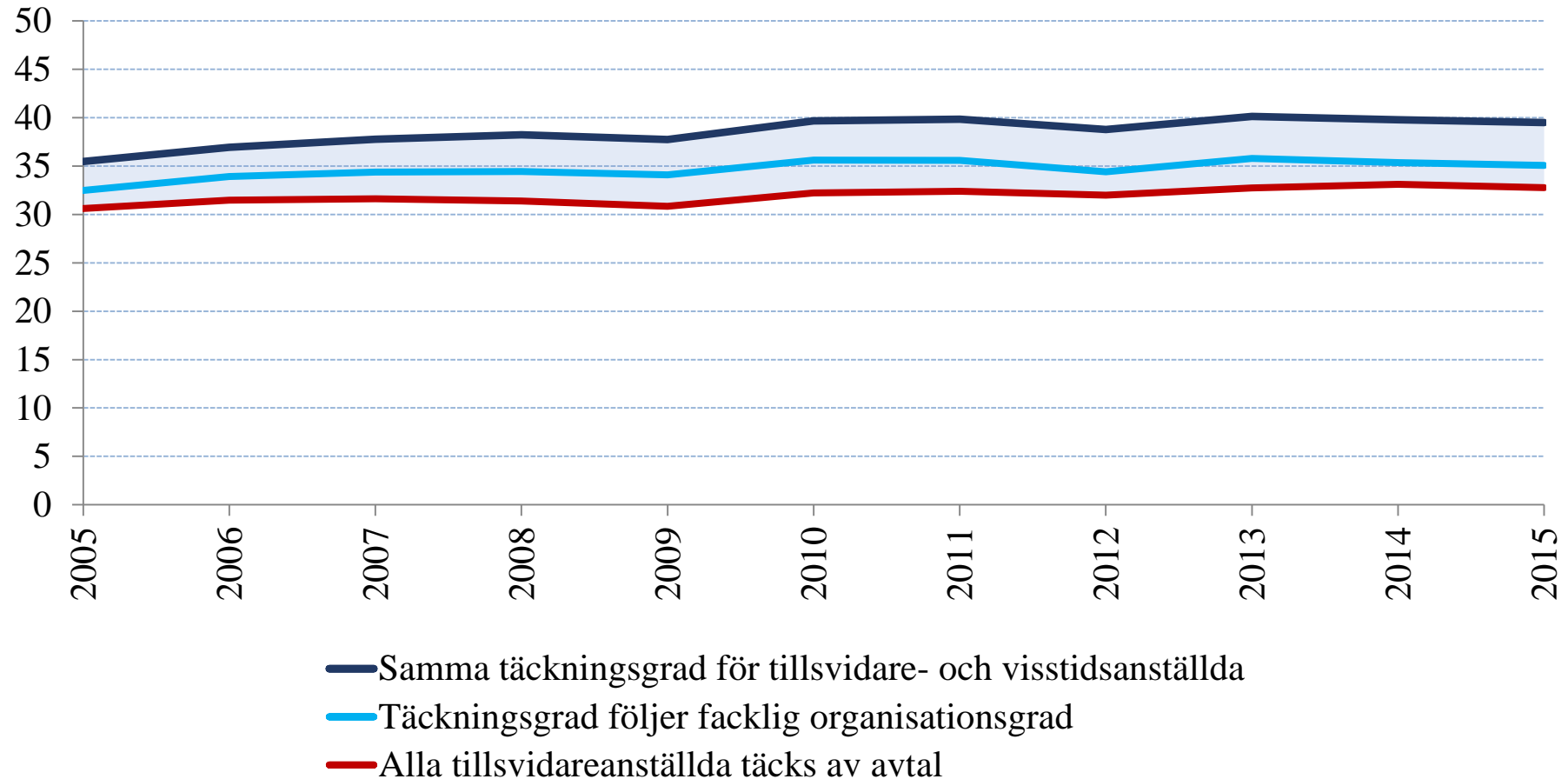
Atypiska sysselsättningsformer

- Reguljär anställning utan kollektivavtal
- Visstidsanställning
- Arbeta för flera arbetsgivare/företag
 - Bemanningsanställning
 - Egenanställning
 - Ha flera anställningar/
kombinera anställning och företagande
- Eget företagande
- Svartarbete

Andel sysselsatta i olika atypiska sysselsättningsformer, procent av alla sysselsatta

Andelen atypiskt sysselsatta 16-64 år vid olika antaganden om kollektivavtalens täckningsgrad, procent

Visstidsanställning – språngbräda eller återvändsgränd för utrikes födda?

- Egen ekonometrisk studie av övergångssannolikheter från visstidsanställning och arbetslöshet till tillsvidareanställning
- Liksom tidigare studier finner vi stöd för språngbrädeshypotesen när vi jämför med arbetslöshet
- Särskilt starkt stöd för hypotesen för *utomeuropeiskt födda* – detta gäller nästan samtliga typer av visstidskontrakt
- Begränsningar av arbetsgivares möjligheter att använda “enklare” former av visstidsanställningar kan få negativa konsekvenser för utrikes födda

Bemanningsanställning

- 1,5 % av alla sysselsatta 2015
- Låg genomsnittsålder - 32 år
- Utrikes födda i branschen har kortare vistelsetid än andra utrikes födda sysselsatta
- Vanligast inom administration och kundtjänst, tillverkning och transport
- Egen ekonometrisk analys:
Bemanningsanställda har 6 % lägre lön än andra anställda (arbetare 0 %, tjänstemän 12 %)

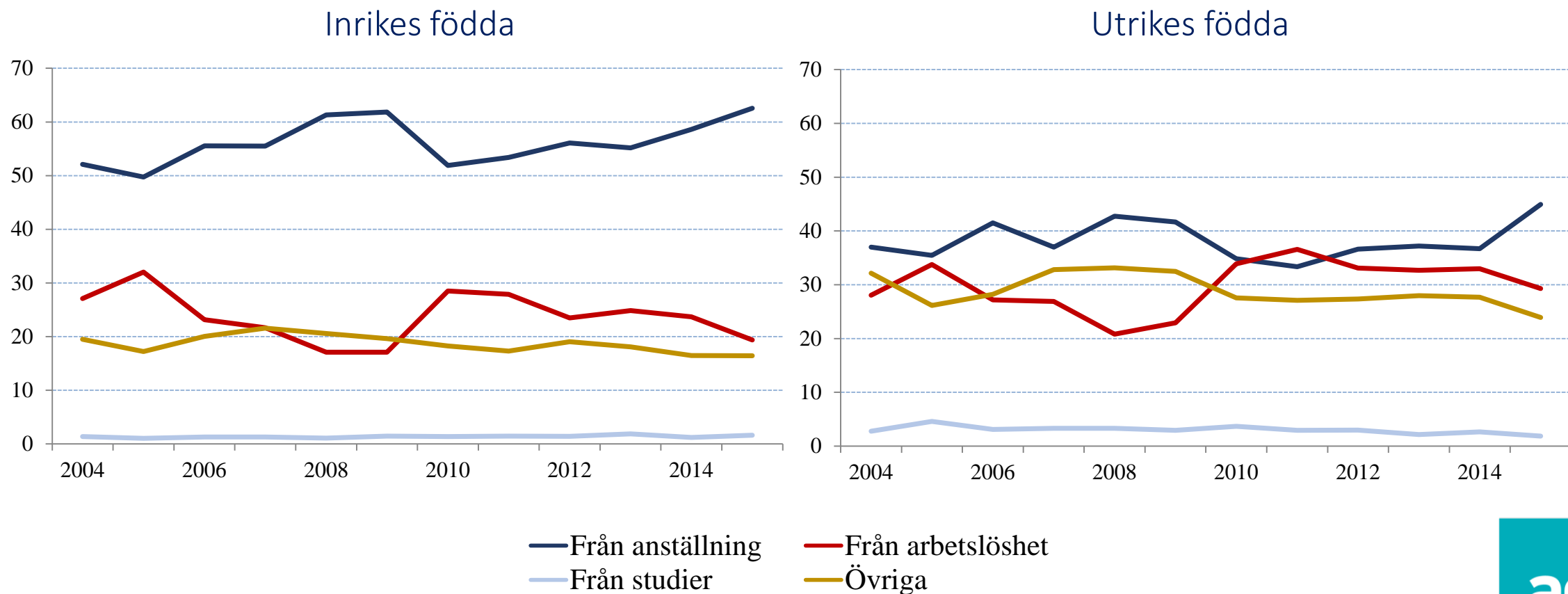
Egenanställning

- Två synsätt: – Underlättar eget företagande i praktiken
– Sätt att kringgå regleringar på arbetsmarknaden
- Vanligast inom kultur, media och design
- Få har egenanställning som huvudsaklig sysselsättning

Eget företagande – möjlighet eller nödvändighet?

- Möjlighetsmotiverat: förväntad avkastning av eget företagande är hög
- Nödvändighetsmotiverat: förväntad avkastning på *alternativet* är låg (t ex arbetslöshet, stå utanför arbetskraften)
- Nödvändighetsmotiverat företagande vanligare bland utrikes än inrikes födda
 1. Jämförelse av disponibel inkomst från företagande med den från anställning
 - Överstiger anställningsinkomst för inrikes födda
 - Överstiger *inte* anställningsinkomst för utrikes födda
 2. Andel av nyföretagare som var arbetslösa föregående år

Andelen av nya företagare 20-64 år efter tidigare arbetsmarknadsstatus och födelseregion, procent

Svartarbete

- Svarta sektorns storlek
 - Cirka 3 procent av anställda (*European Social Survey*)
 - Har minskat i storlek
 - Vanligare bland lågutbildade och i enkla jobb
- Svartarbete i framtiden
 - Sämre färdigheter i skolan och ökad invandring av lågutbildade kan leda till mer svartarbete
 - Satsningar på utbildning kan minska svartarbetet

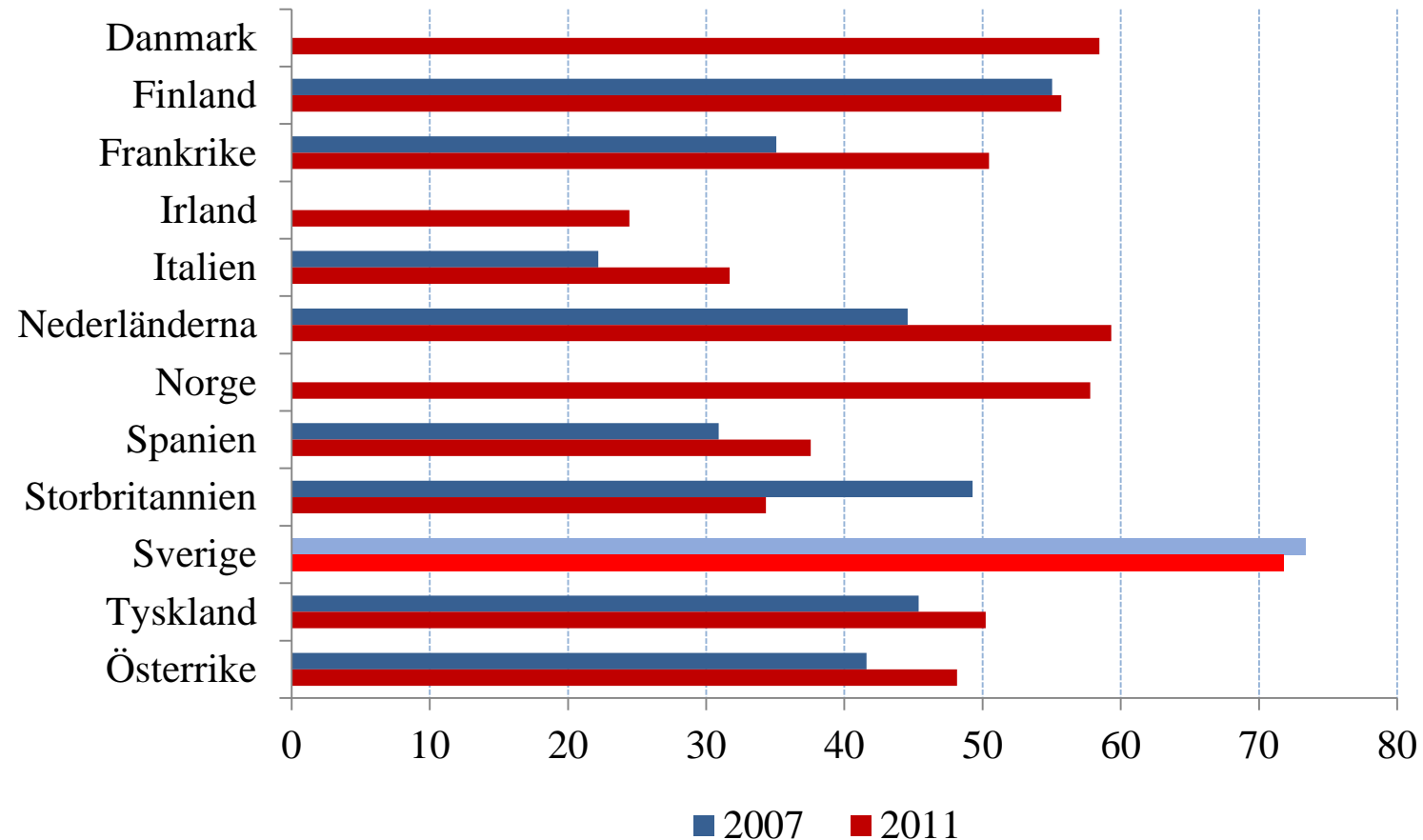
Vuxenutbildning

- En viktig del av den traditionella arbetsmarknadsmodellen
- Marginalgruppers svårigheter att träda in på den svenska arbetsmarknaden
- En utmaning för vuxenutbildningssystemet
- Deltagandet i vuxenutbildning och dess effekter på arbetsmarknadsutfall och kompetens
 - Adult Education Survey 2007 och 2011
 - Svenska registerdata och PIAAC

Vuxenutbildningen i Sverige

- Sverige har ett omfattande system för vuxenutbildning
 - Kommunal vuxenutbildning
 - Arbetsmarknadsutbildning
 - On-the-job training
- Omfattande rättigheter och statlig subventionering
- Högt deltagande i både formell och informell vuxenutbildning
- Formell vuxenutbildning når marginalgrupper

Andel svarande som deltagit i någon form av vuxen- utbildning de senaste tolv månaderna, procent

Deltagande i vuxenutbildning under de senaste tolv månaderna efter födelseregion, 2011, procent

	Inrikes födda	Utrikes födda	Skillnad
Danmark	59,0	53,3	5,7
Finland	55,8	53,4	2,4
Frankrike	52,5	38,0	14,5
Irland	24,4	24,7	-0,3
Italien	31,9	28,7	3,2
Nederländerna	60,6	49,8	10,9
Norge	57,2	61,3	-4,1
Spanien	38,3	33,8	4,4
Sverige	74,2	61,9	12,4
Tyskland	53,3	35,2	18,1
Österrike	49,7	42,3	7,4

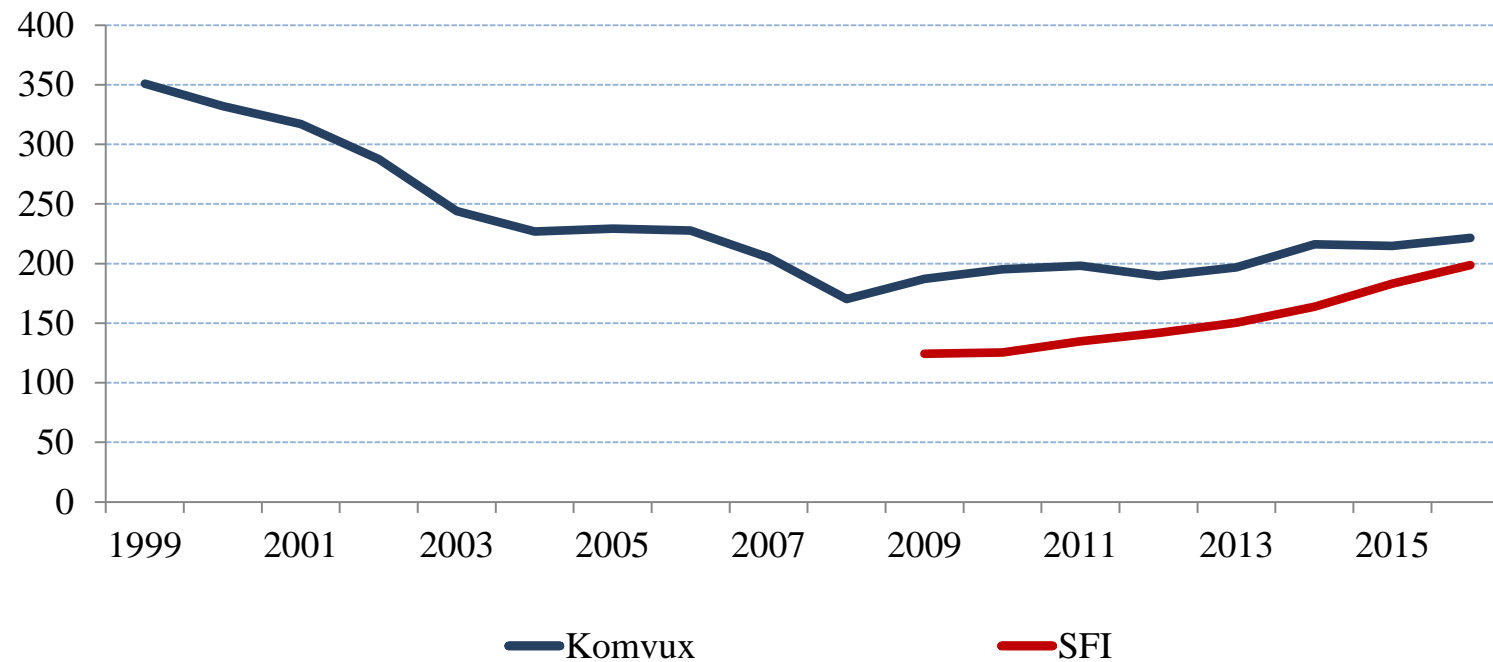
Deltagande i **formell** vuxenutbildning under de senaste tolv månaderna efter födelseregion, 2011, procent

	Inrikes födda	Utrikes födda	Skillnad
Danmark	12,3	15,4	-3,1
Finland	11,9	13,6	-1,7
Frankrike	3,4	4,7	-1,3
Irland	6,4	8,8	-2,4
Italien	2,5	2,3	0,2
Nederländerna	11,9	15,4	-3,5
Norge	6,4	11,9	-5,5
Spanien	7,2	5,8	1,4
Sverige	11,2	22,6	-11,4
Tyskland	3,8	3,7	0,2
Österrike	5,6	7,0	-1,4

Deltagande i **informell** vuxenutbildning under de senaste tolv månaderna efter födelseregion, 2011, procent

	Inrikes födda	Utrikes födda	Skillnad
Danmark	53,6	44,2	9,4
Finland	51,7	42,2	9,5
Frankrike	51,2	35,9	15,4
Irland	19,0	16,8	2,2
Italien	30,8	28,0	2,8
Nederländerna	56,6	42,1	14,6
Norge	54,8	54,9	-0,1
Spanien	34,7	30,6	4,1
Sverige	71,1	50,0	21,2
Tyskland	51,7	33,0	18,7
Österrike	47,4	38,4	9,1

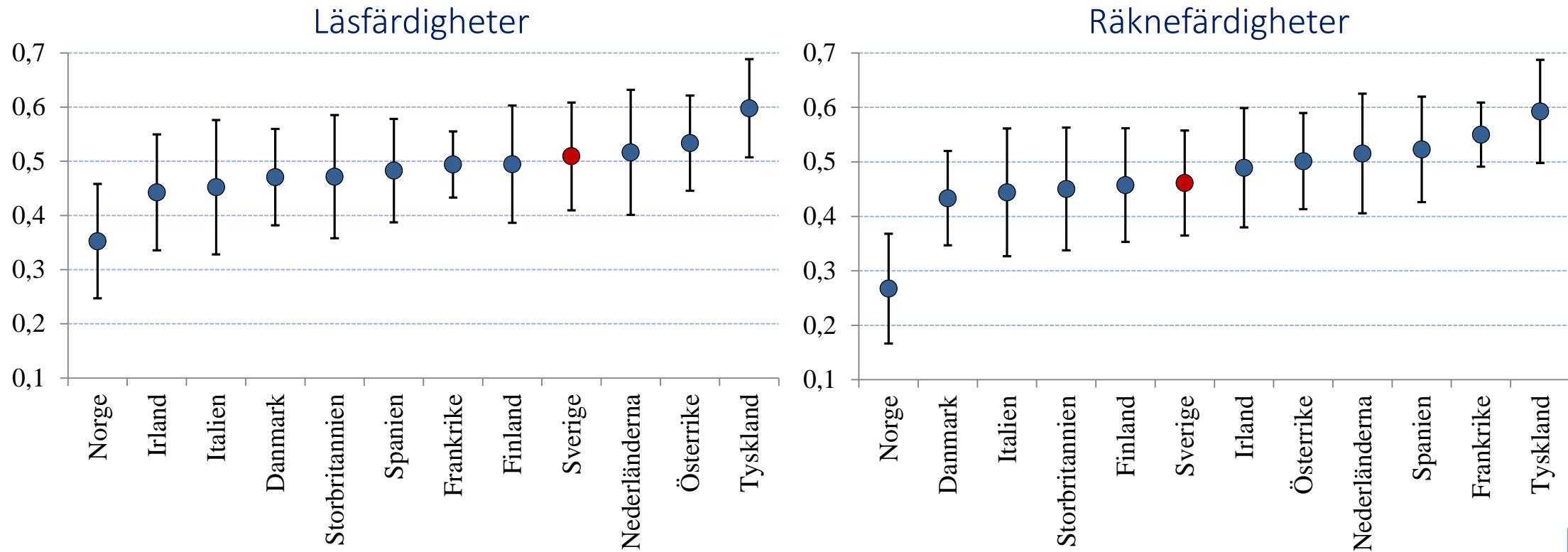
Antal deltagare i Komvux och SFI per år, tusental

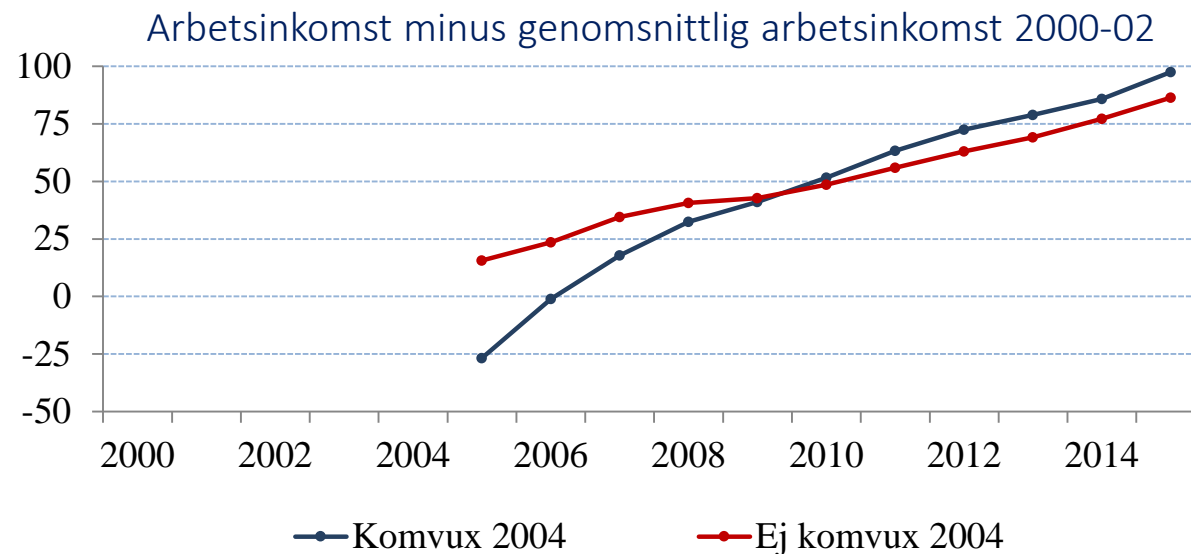
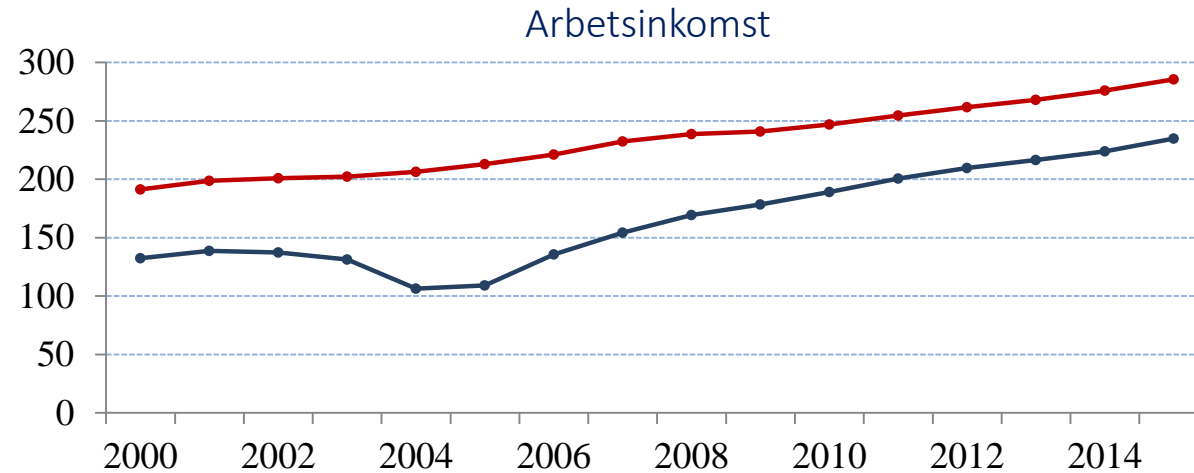
Vuxenutbildningens effekter

- Ett stort antal studier av hög kvalitet
- Generell vuxenutbildning ger positiva inkomsteffekter först lång tid efter deltagandet (Stenberg 2010, 2011)
- Arbetsmarknadsutbildningens effekter har varierat över tid (Vikström och van den Berg 2017)
- Fokus på 1990-talskrisen
- Inga resultat om effekter på produktiva färdigheter

Sambandet mellan deltagande i vuxenutbildning och läs- respektive räknefärdigheter enligt PIAAC, 2012

Genomsnittlig arbetsinkomst och inkomstökning för personer som deltog respektive inte deltog i Komvux 2004, tusental kronor i 2015 års prisnivå

Slutsatser om vuxenutbildningen

- Vuxenutbildningen är fortfarande en viktig del av den svenska arbetsmarknadsmodellen
- Deltagandet är högt bland inrikes och utrikes födda och i alla åldersgrupper
- Men effekterna på framtida arbetsmarknadsutfall är blandade
- Nödvändigt att förena vuxenutbildning med andra åtgärder som gör det lättare för marginalgrupper att ta sig in på arbetsmarknaden

Enkla jobb och långsiktigt utfall på arbetsmarknaden

- Låg andel “enkla jobb” och sammanpressad lönestruktur
- Lågkvalificerade har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden
- Många förslag senaste två åren – avsiktsförklaring om *etableringsjobb* i början av mars
- Permanenta kontra tidsbegränsade jobb
- Hur går det för dem som anställs på redan existerande lågkvalificerade jobb?

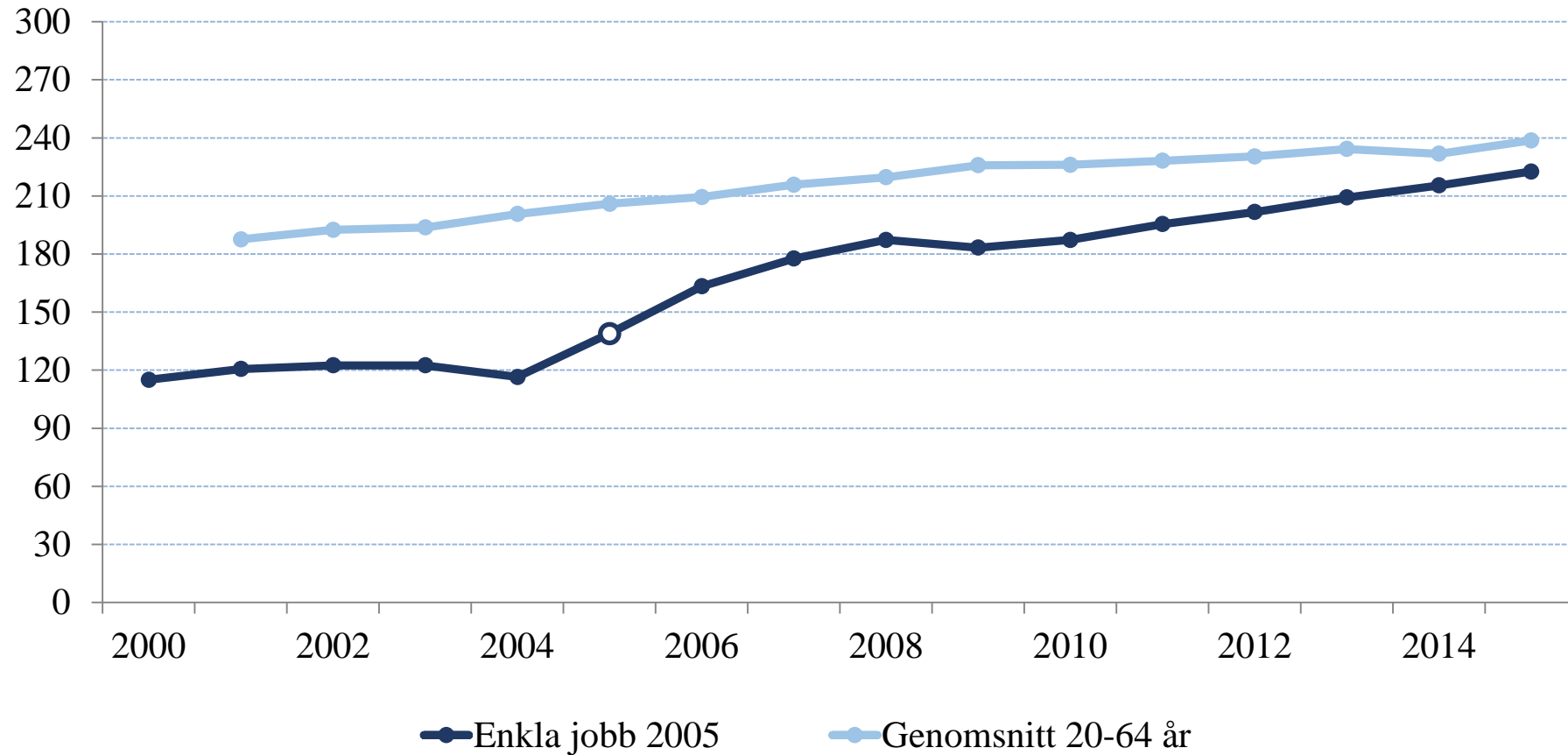
Olika typer av lågkvalificerade jobb 2015 enligt SSYK, 20-64 år

	Andel
Städare och hemservicepersonal med flera	34,2
Snabbmatspersonal, köks- och restaurangbiträden med flera	27,4
Tidningsdistributörer, vaktmästare och övriga servicearbetare	20,1
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	5,0
Återvinningsarbetare	4,1
Hamnarbetare och ramppersonal med flera	3,7
Grovarbetare inom bygg och anläggning	2,6
Tvättare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare	2,0
Bärplockare och plantörer med flera	1,0
Torg- och marknadsförsäljare	0,0
Summa	100

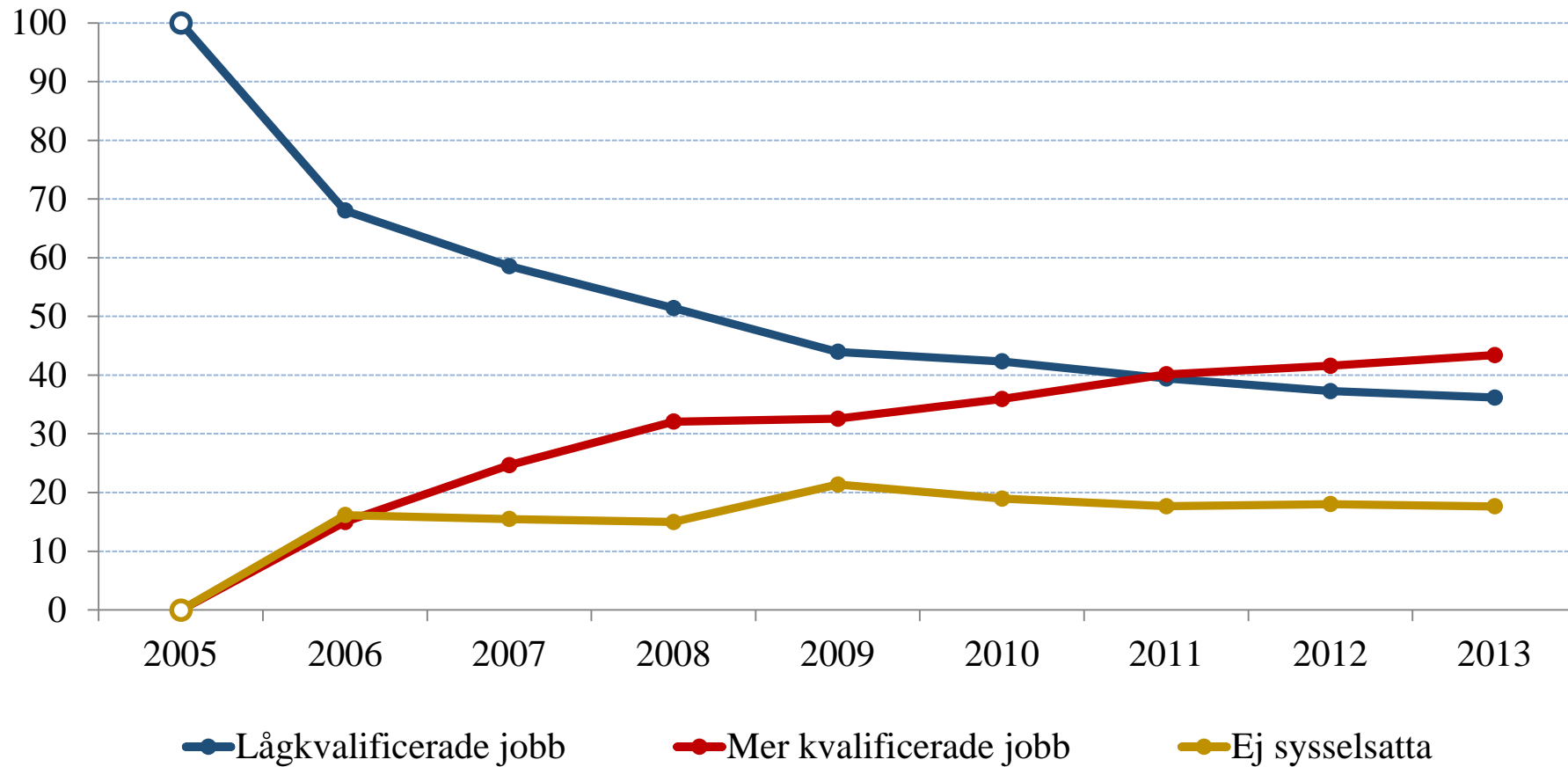
Vår analys

- Studerad grupp:
 - Lågkvalificerat jobb i november 2005
 - Minst två månaders arbetslöshet under året
 - 25-54 år vid nyanställningen
 - Ej i högskoleutbildning
- De nyanställda följs tio år framåt i tiden
- Lön, inkomst, sysselsättning och övergångar till andra jobb
- Jämförelse med andra arbetslösa

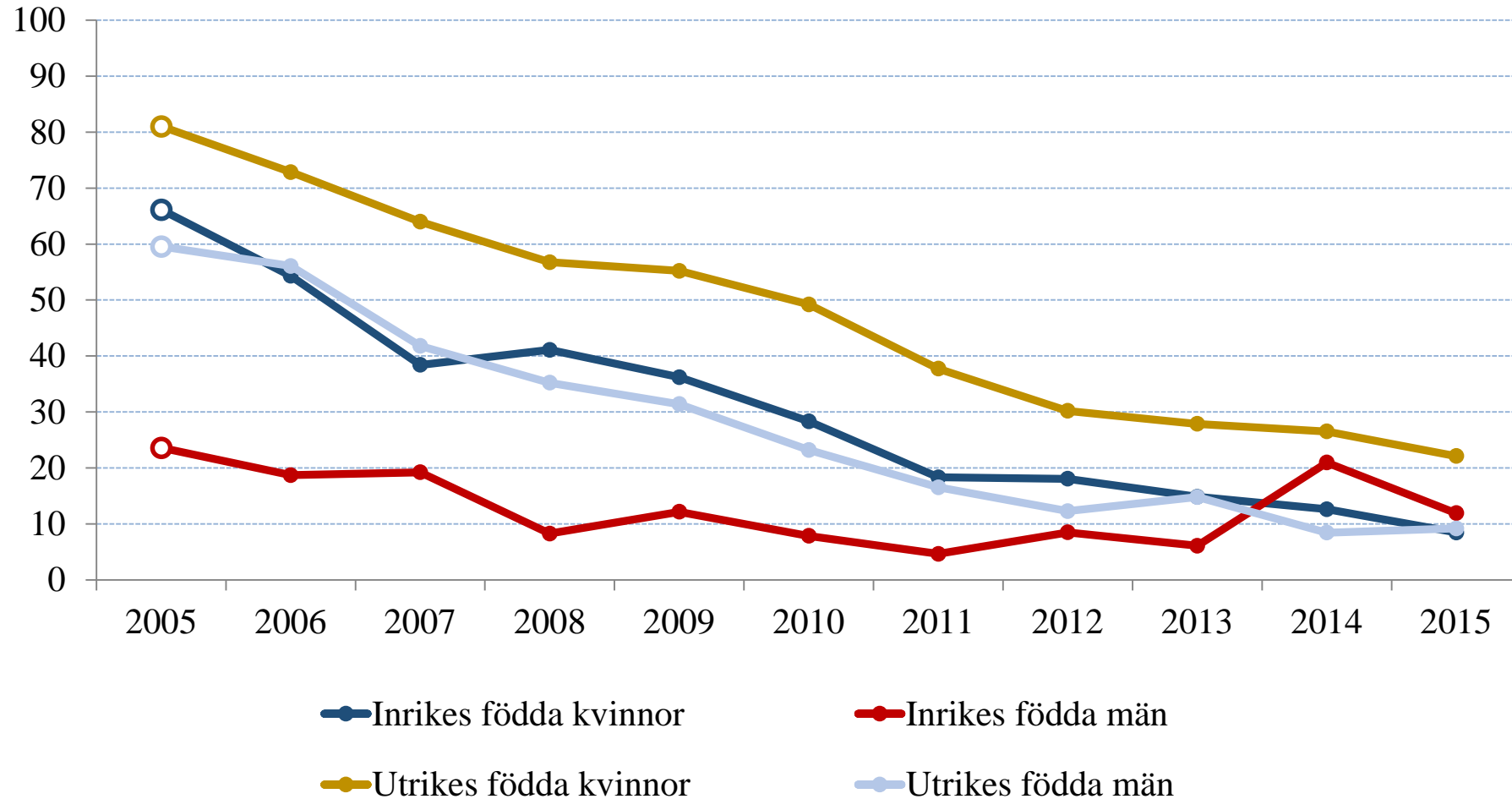
Årlig arbetsinkomst för nyanställda på enkla jobb 2005, tusental kronor i 2015 års prisnivå

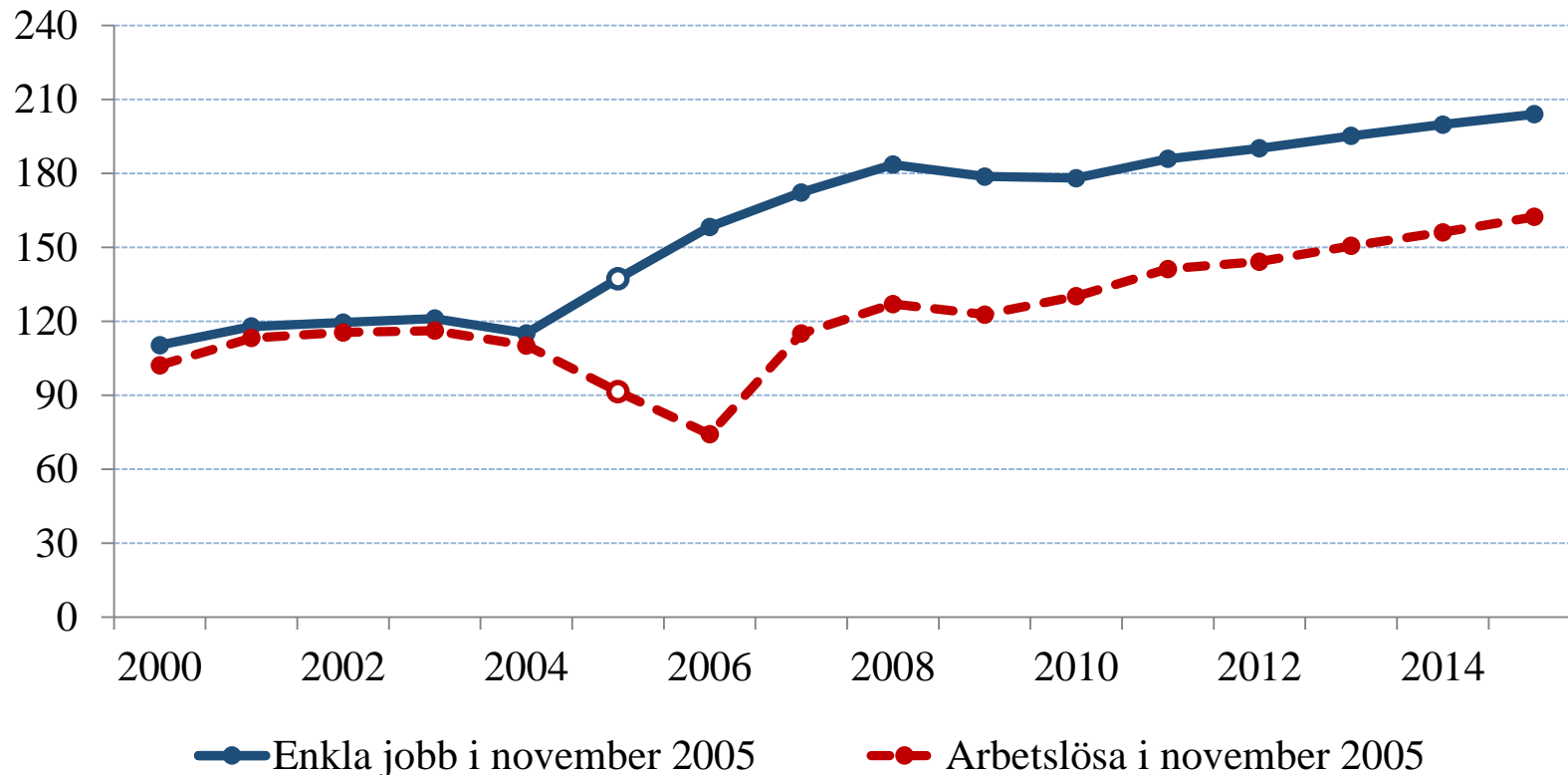
Andel med olika arbetsmarknadstillstånd av nyanställda på enkla jobb 2005, procent

Andel anställda i den lägsta tiondelen av lönefordelningen av nyanställda på enkla jobb 2005 efter födelseregion och kön, procent

Årlig arbetsinkomst för lågutbildade nyanställda på enkla jobb och arbetslösa i november 2005 efter matchning, tusental kronor i 2015 års prisnivå

Matchning på:

- Kön
- Födelseregion
- Ålder
- Vistelsetid (utrikes födda)
- Arbetslöshetsdagar 2004 & 2005
- Arbetsinkomst 2004

Etableringsjobben enligt regeringens och parternas avsikt

<i>Reguljär anställning:</i>	
Månadslön	19 780
Total lönekostnad (inklusive arbetsgivaravgift)	25 995
Disponibel inkomst för arbetstagaren	15 600

<i>Kostnader för arbetsgivaren vid subvention:</i>	
Etableringsjobb	8 400
Nystartsjobb – två arbetsgivaravgifter	13 565
Nystartsjobb – två och en halv arbetsgivaravgifter	10 458

- Ett nytt arbetsmarknadsprogram
- Riskerar bli dyra om de ofta ersätter nystartsjobb eller reguljära anställningar
- Men ger (liten) nettovinst om de ger sysselsättningsförbättringar
- Viss oro för kostnaderna

Slutsatser

- Stöd för att enkla jobb bör ingå i arsenalen av insatser för att underlätta för lågkvalificerade – men ingen mirakelmedicin
⇒ Nödvärdigt kombinera olika åtgärder
- Långsam process att nå bättre betalda, mer kvalificerade jobb
⇒ Kan nya *tidsbegränsade jobb* ge tillräckliga sysselsättningsförbättringar?
- *Nya permanenta enkla jobb* skulle kräva grundläggande förändringar av lönebildningen

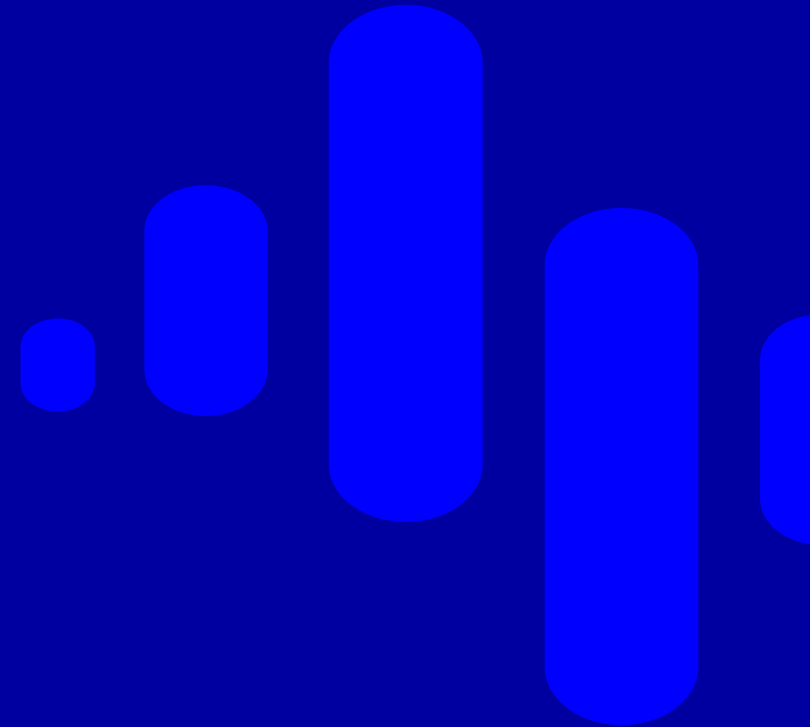
Nordea

Kommentar ”Olika vägar till jobb”

Arbetsmarknadsekonomiska rådet 2018

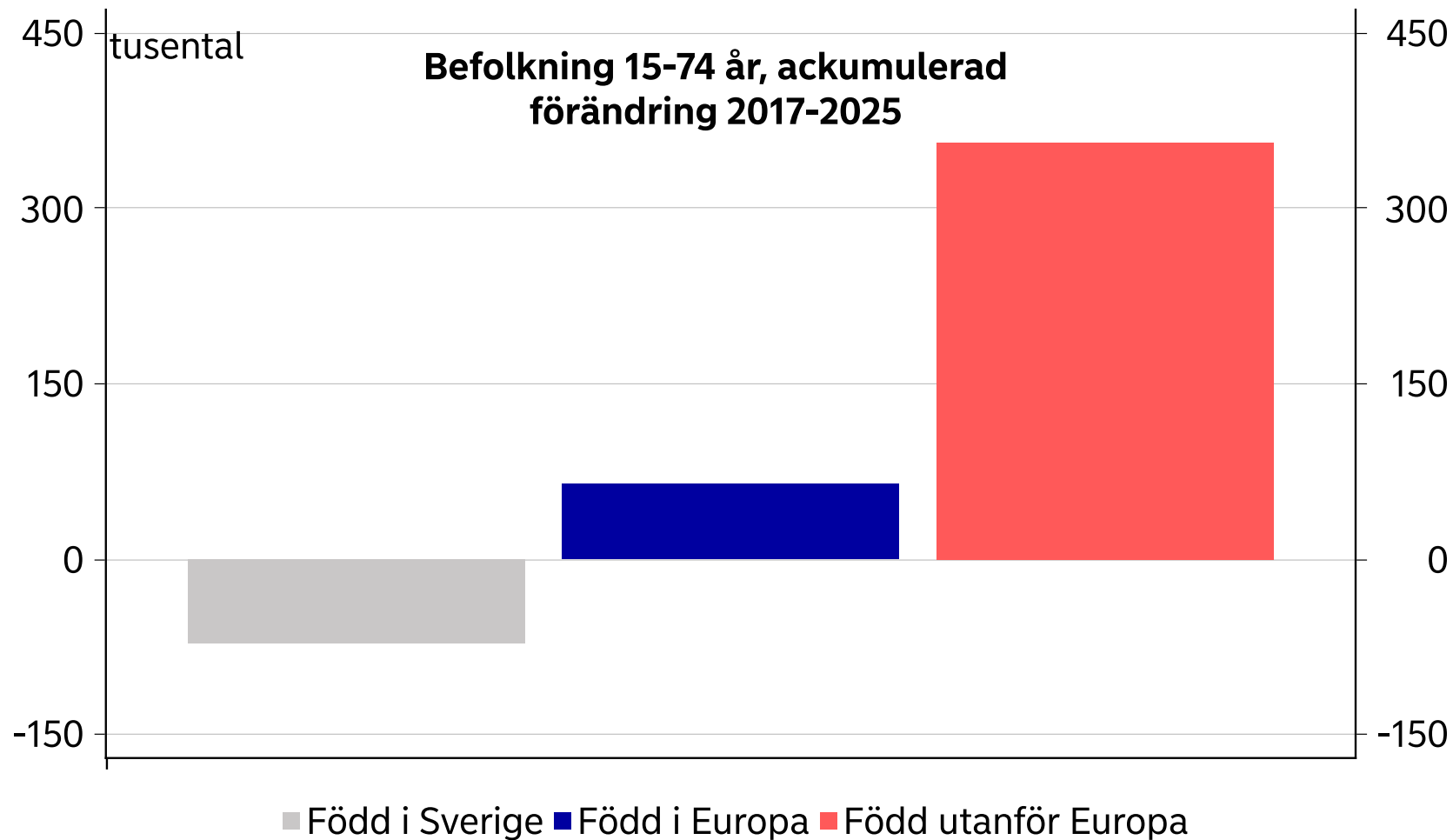
Susanne Spector, fil.dr.

Mars 2018

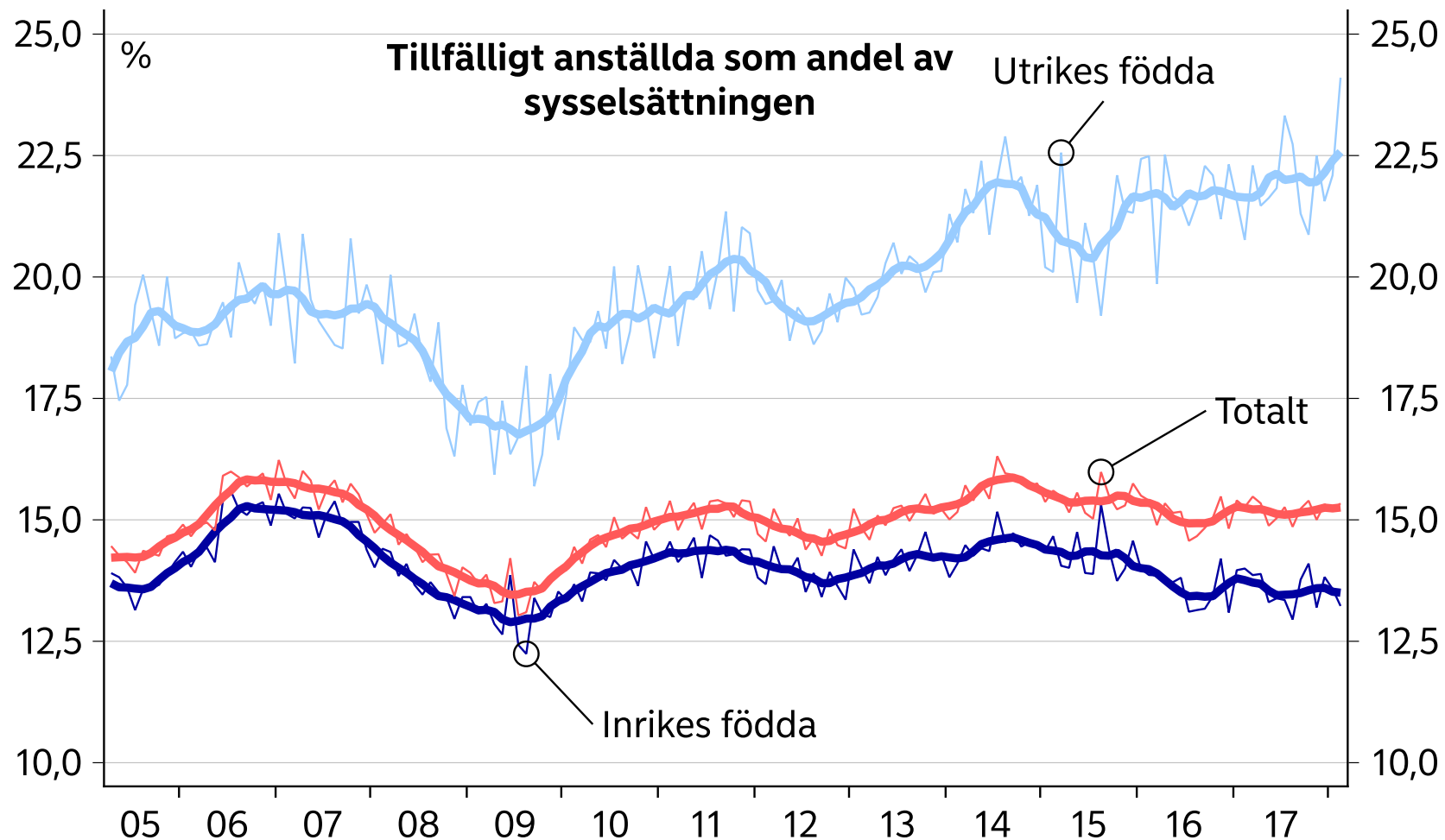
Svag tillväxt av befolkningen i arbetsför ålder

Sätter fokus på integrationen

Källa: Nordea Markets och Macrobond

Remarkabel stabilitet i tillfälliga anställda och andra former av atypisk sysselsättning

Källa: Nordea Markets och Macrobond

“...we cannot identify a single job feature or a combination of such features that **constitute such low quality jobs that remaining unemployed would be the better choice for the individual.** On the contrary, the bulk of our evidence shows that even low quality jobs are associated with higher life satisfaction, and this effect is statistically significant for most specifications of ‘bad’ jobs.”

Grün m.fl. (2010)

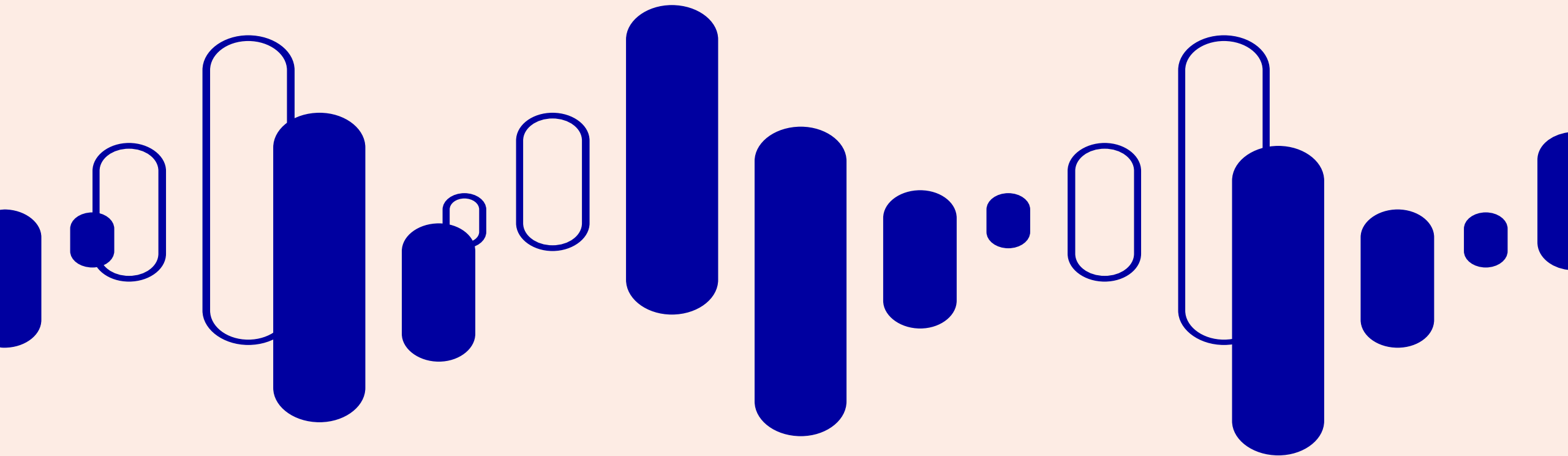

Etableringsjobben – komplement inte substitut

- Kan underlätta inträdet för personer som lätt kan höja sin produktivitet på arbetsmarknaden
- Mycket begränsad potential att skapa "nya jobb" för personer med låg utbildning
- Skapar spänningar på grund av hög ersättningsnivå
- Risk för inlåsnings i bidragssystem efter avslutat program

Tack!

susanne.spector@nordea.com

Nordea Markets is the commercial name for Nordea's international capital markets operation.

The information provided herein is intended for information about the nature and risks of financial instruments and for the sole use of the intended recipient. The views and other information provided herein are the current views of Nordea Markets as of the date of this document and are subject to change without notice. This notice is not an exhaustive description of the described product or the risks related to it, and it should not be relied on as such, nor is it a substitute for the judgement of the recipient.

The information provided herein is not intended to constitute and does not constitute investment advice nor is the information intended as an offer or solicitation for the purchase or sale of any financial instrument. The information contained herein has no regard to the knowledge and experience relating to financial instruments, investment objectives, the financial situation or particular needs of any particular recipient. Relevant and specific professional advice should always be obtained before making any investment or credit decision. It is important to note that past performance is not indicative of future results.

Nordea Markets is not and does not purport to be an adviser as to legal, taxation, accounting or regulatory matters in any jurisdiction.

This document may not be reproduced, distributed or published for any purpose without the prior written consent from Nordea Markets.

Nordea Bank AB (publ), Company registration number/VAT number 516406-0120/SE663000019501. The board is domiciled in Stockholm, Sweden.

Kommentar på Arbetsmarknads- ekonomiska rådets rapport ”Olika vägar till jobb”

LO-ekonom
Torbjörn Hållö

torbjorn.hallo@lo.se

2018-03-22

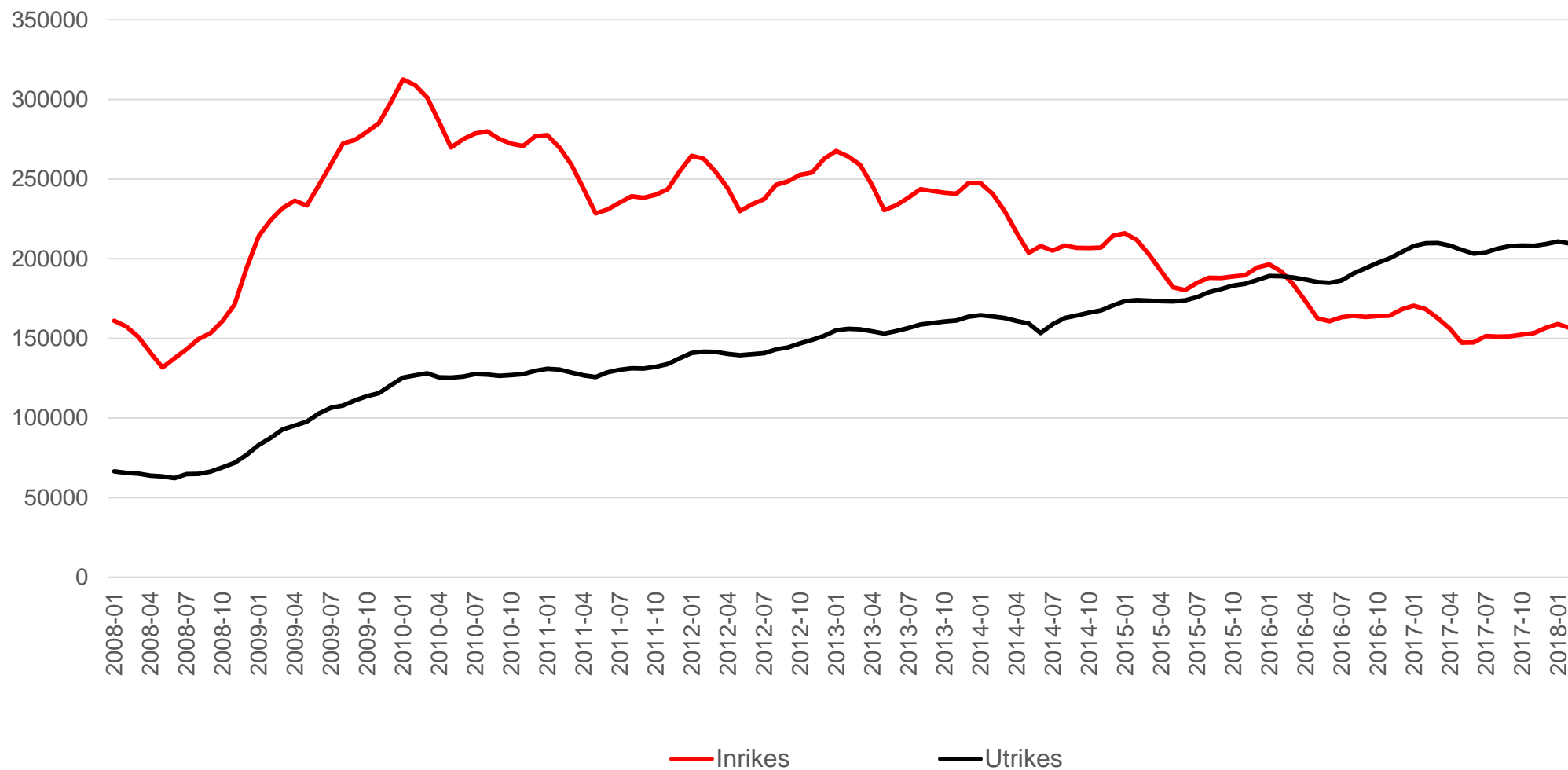

Vad jag ska prata om

1. Tudelningen – inrikes och utrikes födda
2. Tudelningens potentiella effekter och rådets analys
3. Jämförelse mellan Nystartsjobb och Etableringsjobb

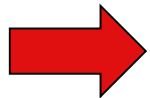
Arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen - inrikes och utrikes födda -

Tudelning påverkar arbetsmarknaden, några potentiella effekter

- **Omfattande lönesubventioner**, skapar oreda i flera branscher.
- Mer av ”**atypisk sysselsättning**” (visstider, svartjobb, ej KAV), dock begränsad ackumulerad ökning, enligt AER 1-1,5 procentenheter.
- Men sammansättningsförändring av **visstidsanställningar**, t.ex. *färre* vikariat och *fler* behovs- och timanställningar (se AER s 33, figur 2.2).
- Krav på **lagstiftade lägre löner**
 - Underminerar partsmodellen, och skulle leda till nya politiska krav
 - Pressar villkoren för *redan* anställda som har låga färdigheter

Bättre att minska tudelningen via partsmodellen **Etableringsjobb**

Jmf Nystartsjobb & Etableringsjobb

- vad får samhället för 2048 kronor/månaden? -

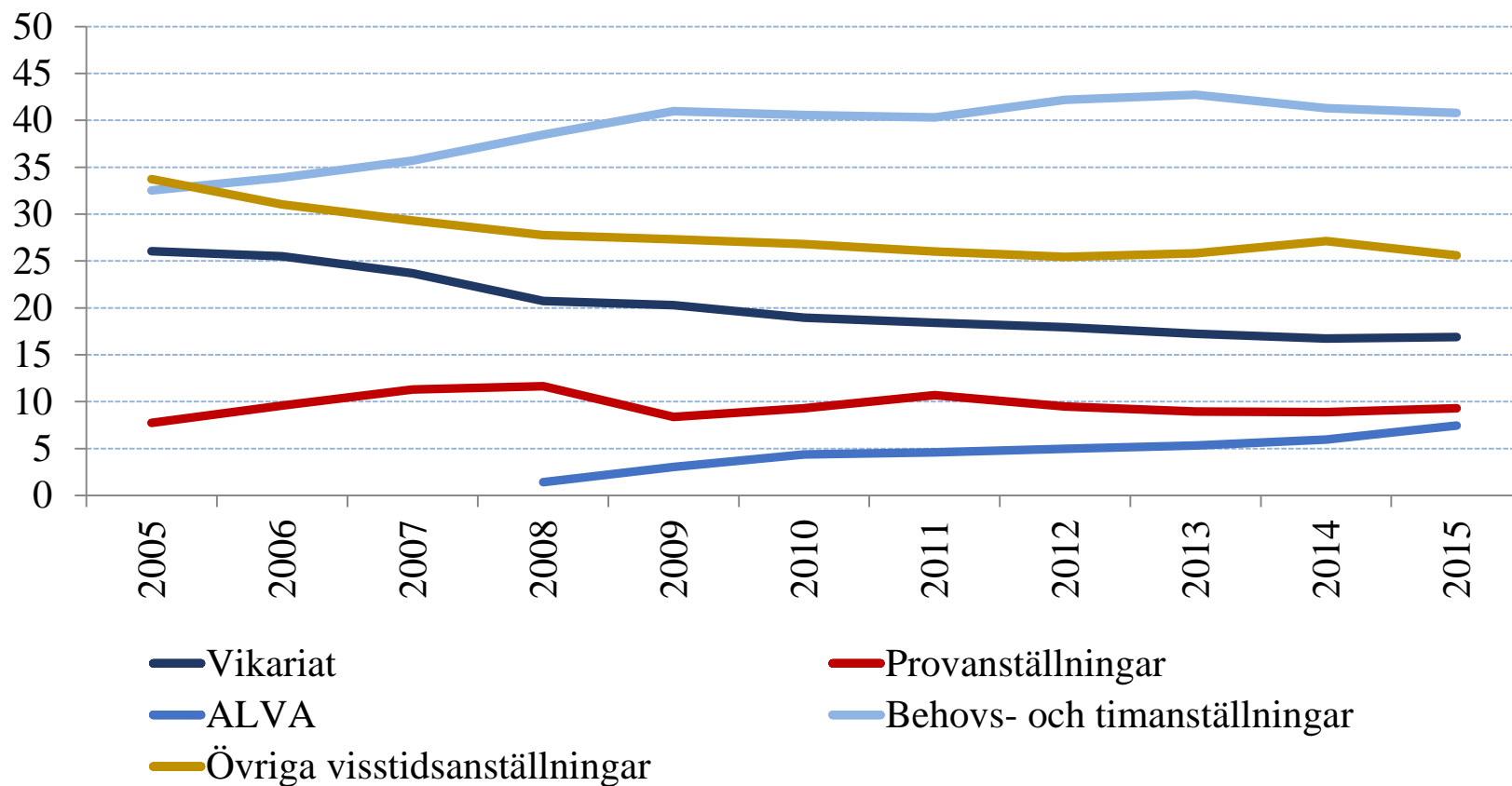
	Nystartsjobb	Etableringsjobb
Subventionen direkt till den anställda	Nej	Ja, obyråkratiskt för arbetsgivaren
Heltid?	Inga krav	Ja
Utbildning på arbetstid?	Inga krav	Möjlighet till sfi och annan kortare utbildning, t.ex. yrkesvux
Kontroll av kvaliteten i etableringen?	Inga krav	Partsammansatt nämnd för tillämpning och efterlevnad
Övergå till riktigt jobb?	Inga krav	Ska "normalt" leda till en tillsvidare anställning

Extra bilder

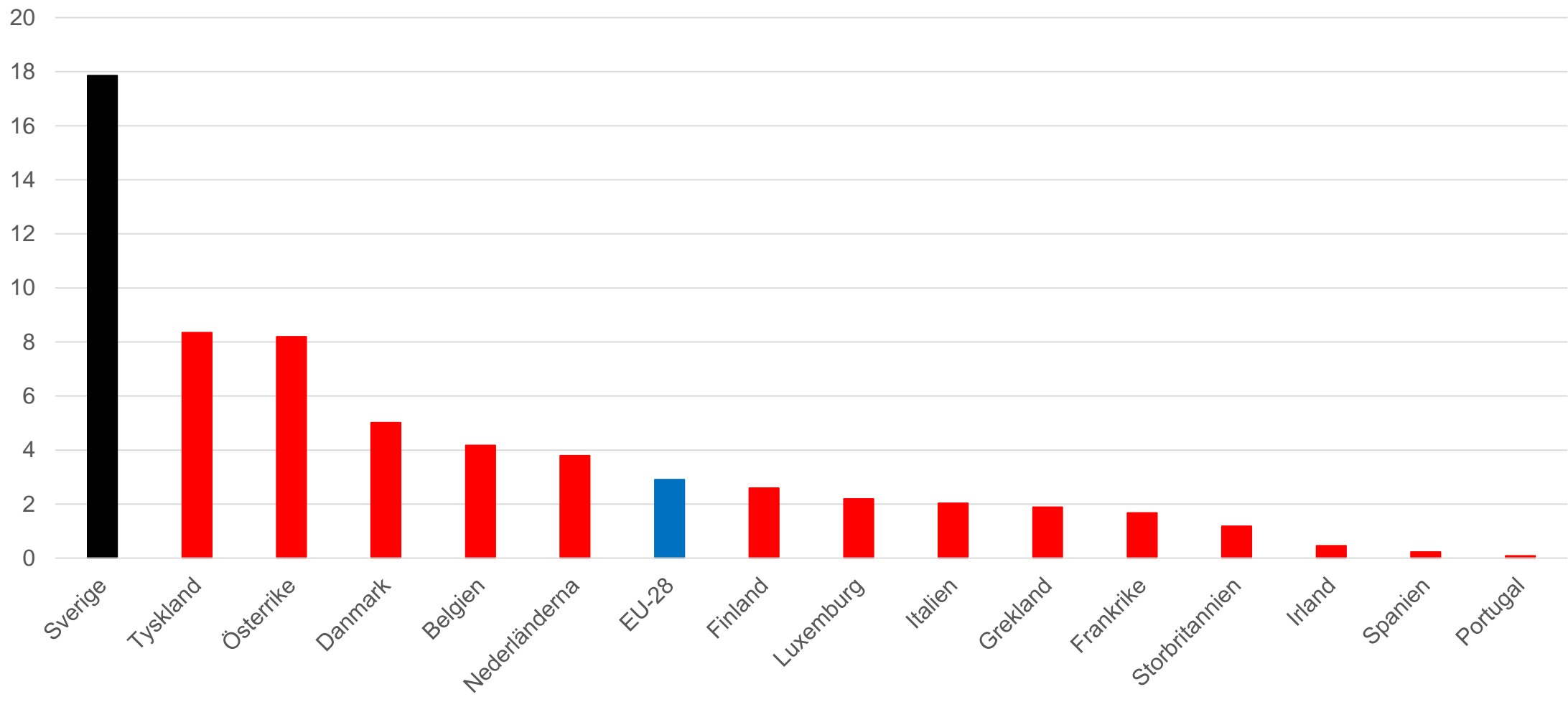

Andelen visstidsanställda 16-64 år på olika typer av visstidskontrakt, procent av alla visstidsanställda

Beviljade uppehållstillstånd för flyktingar 2012-16 EU15-länderna, antal per 1 000 invånare

Arbetsmarknadsekonomisk Rapport 2018

Olika vägar till jobb

Kommentarer

Anders Forslund

2018-03-22

Inledande reflektioner

- Intressant rapport kring relevanta teman
 - ✓ Är atypiska anställningar viktiga som språngbrädor in på arbetsmarknaden, eller är de återvändsgränder för framför allt utrikes födda, men mer allmänt för dem med en lägre produktivitet, och
 - ✓ Kan vuxenutbildning skapa kompetens som ger anställningsbarhet?
- Tråkigt att detta blir den sista rapporten från AER – rapporterna har innehållit intressant analys av relevanta problem med nya empiriska resultat

Teman i föreliggande rapport

- Atypiska anställningsformer
 - ✓ Visstidsanställningar
 - ✓ Bemanningsbranschen
 - ✓ Egenanställningar
 - ✓ Eget företagande
 - ✓ Svartarbete
- ”Enkla jobb”
- Vuxenutbildning

Atypiska anställningar

- Ingen dramatisk ökning under de senaste 10 åren
- Drygt 60 procent av alla anställda har en tillsvidareanställning utanför bemanningsbranschen, saknar extrajobb och har kollektivavtal
- Vanligaste atypiska jobb: visstidsanställningar, företagare och utan kollektivavtal
- Plattformsekonomi fortfarande marginell, liksom bemannings- och egenanställningar

Visstidsanställningar – språngbrädor eller återvändsgränder för nyanlända?

- Visstidsanställningar språngbrädor för alla, och än mer så för utrikes födda män (jämförelse med att vara arbetslös)
- Alla typer av visstidsanställningar utom provanställningar är ”mer språngbrädor” för utrikes än för inrikes födda
- Små lönepremier för tillsvidareanställda; inga stora skillnader mellan utrikes och inrikes födda eller mellan olika typer av visstidsanställningar
- Metodfråga: görs jämförelserna med arbetslösa som blev arbetslösa samtidigt? Så skulle man skatta ”behandlingseffekten” i programutvärderingar. Annars risk för bias

Bemanningsföretagen och deras anställda

- Snabbt växande, men liten bransch
- Vissa jämförelser görs med övrig sysselsättning – kanske mer relevant att jämföra med andra atypiska anställningar (exvis visstidsanställningar)
- Lägre löner, allt annat lika; särskilt i tjänsteyrken. Man skulle dock vilja se också kontroll för tid i jobb (eller liknande), även om ålder och utbildning sannolikt fångar upp en (sannolikt betydande) del av detta

Egenanställningar

- Snabbt växande, men liten ”bransch”
- De flesta verkar ha egenanställning vid sidan av andra verksamheter

Egenföretagande – möjlighet eller nödvändighet?

- Mellan sex och åtta procent ”renodlade” egenföretagare; mellan nio och tio procent ”kombinatörer”; mycket lägre andel bland utrikes födda
- Utrikes födda egenföretagare kommer oftare från arbetslöshet (och mer sällan från annan sysselsättning)
- Ungefär samma inkomster för utrikes födda egenföretagare och anställda, men högre för egenföretagare än för vägt genomsnitt av sysselsatta och icke sysselsatta
- Slutsats: mycket tyder på att egenföretagande är en nödvändighet mer bland utrikes än bland inrikes födda

Svartarbete

- Tycks ha en oväntat liten omfattning i Sverige (höga skatter, kollektivavtal, arbetsrätt, låg upptäcktsrisk). Varför?
- God skattemoral (liten misstro mot det offentliga)?
- Tredjepartsrapportering

Hur går det för dem som anställs på enkla jobb?

- Personer på enkla jobb har en svagare position på arbetsmarknaden än andra anställda
- Viktig fråga: vilken rörlighet?
 - ✓ Positiv inkomstutveckling, särskilt om man begränsar sig till att se på dem som är fortsatt sysselsatta
 - ✓ Betydande andel går till mer, men inte mycket mer, kvalificerade jobb
 - ✓ De flesta lämnar den lägsta lönedecilen, men de flesta är kvar i den lägsta kvartilen
 - ✓ Många som nyanställs på enkla jobb har tidigare haft sådana
 - ✓ Enkla jobb associerade med större ökning i sysselsättning och inkomst, men lägre sannolikhet för mer kvalificerat jobb och högre lön, för utrikes födda
 - ✓ Lågutbildade arbetslösa som tog enkla jobb hade tio år senare högre sysselsättning, inkomst men lägre sannolikhet att ha ett kvalificerat jobb än arbetslösa som inte tog enkla jobb

Hur går det för dem som anställs på enkla jobb?

- Summa summarum: bra för utrikes födda att ta ett enkelt jobb, men ingen universalmedicin

Hur bra fungerar vuxenutbildningen?

- Liten lönespridning förutsätter liten spridning i kompetens
- Detta förutsätter sannolikt en väl fungerande vuxenutbildning, särskilt mot bakgrund av omfattande flyktingrelaterad invandring (i genomsnitt relativt låg formell kompetens, som sannolikt bara delvis är användbar i Sverige)
- Svensk vuxenutbildning väl utbyggd; utrikes födda i formell utbildning, inrikes födda i informell utbildning (även om alla grupper deltar mycket i en internationell jmf). Vet vi om Yrkesvux ingår i de redovisade talen? All AMU?
- Vad vet vi om effekterna?

Hur bra fungerar vuxenutbildningen?

- Tidigare studier avser Komvux och AMU
- Här:
 - ✓ Vuxenutbildning och färdigheter enligt PIAAC
 - ✓ Effekter av Komvux
- Omsorgsfull och trovärdig analys